

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10Co/13/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8614202361
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8614202361.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a členov senátu JUDr. Jozefa Škraba a JUDr. Romana Tótha v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., Politických vězňů 1272/21, 110 00 Praha - Nové Město, Česká republika, IČO: 26429705, zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36864421, proti žalovanej: Y. Y., nar. X.X.XXXX, J. T.Á. XXX, o zaplatenie 264,- eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Svidník č. k. 2C/91/2014-23 zo dňa 21.1.2015, v znení dopĺňacieho rozsudku č. k. 2C/91/2014-56 zo dňa 3.12.2015, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok súdu prvého stupňa.

Ruší dopĺňací rozsudok súdu prvého stupňa.

Nepriznáva žalovanej náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žiadnemu účastníkovi náhradu trov konania nepriznal.

Svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že dňa 13.1.2009 bola uzavretá písomná úverová zmluva č. XXXXXXXX, ktorou veriteľ - POHOTOVOSTĚ, s.r.o. poskytol úver vo výške 150,- eur odporkyni ako fyzickej osobe. Odporkyňa sa zaviazala úver splatiť vo výške 252,- eur v 6 mesačných splátkach po 42,- eur počnúc dňom 12.2.2009. V zmluve nie je uvedený úrok, je uvedený len poplatok vo výške 102,- eur, ktorý nie je konkretizovaný a v zmluve nie je uvedená ani RPMN, ani priemerná hodnota RPMN. V zmluve je ďalej uvedené, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon povolania.

Odporkyňa dňa 13.1.2009 vystavila vlastnú zmenku, obsahom ktorej je jej záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., IČO: 35 807 598, Pribinova 25, 811 09 Bratislava sumu 264,- eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 17.5.2009. Predmetná zmenka bola žalovanou vystavená ako vistazmenka a bola opatrená doložkami „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“, pričom za miesto platenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Z rubovej strany zmenky vyplýva, že spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. indosovala zmenku na rad navrhovateľa. Listina má znaky vzorového tlačiva, do ktorého boli rukou vpísané údaje: dátum a miesto vystavenia, identifikačné údaje vystaviteľa, jeho podpis. Zmenková suma vyjadrená číslom aj slovami a dátum začiatku úročenia zmenkového úroku sú v listine uvedené odlišným tlačeným písmom ako zvyšok vzorového tlačiva.

Súdu prvého stupňa je z jeho činnosti známe, že k vyplneniu zmenky došlo na základe Všeobecných úverových podmienok pôvodného veriteľa, ktoré obsahujú dohodu o vyplnení zmenky. V ňom sa uvádza nasledovné: „na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúcej z úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystaviteľ vystavil dve zmenky, v ktorých nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takto vystavených zmeniek zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Remitent má právo uplatniť si celý svoj peňažný nárok vyplnením ktorejkoľvek zmenky. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na prvej zo zmeniek remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane dlh splatný okamžite, t. j. keď dlžník neuhradí včas 4 po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia prvej zo zmeniek. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na prvej zo zmeniek remitent tak, že ním bude deň, keď v zmysle bodu 4 týchto podmienok sa stal splatný celý dlh.“ Napriek tomu, že v príslušnej úverovej zmluve je uvedené, že finančné prostriedky sa poskytujú na výkon povolenia žalovanej, súd lustráciou v sociálnej poisťovni zistil, že táto bola vždy vo vzťahu zamestnanca.

Súd prvého stupňa preskúmal predloženú zmenku a zistil, že spĺňa formálne náležitosti platnej zmenky, no aj napriek tejto skutočnosti podrobil súd súdnej kontrole aj dohodu o vyplňovanom práve zmenky vyplývajúcej zo Všeobecných úverových podmienok remitenta. Ako už bolo konštatované, pri uzatváraní príslušnej úverovej zmluvy a v súvislosti s ňou aj vystavenie zmenky ide o spotrebiteľský právny vzťah, a preto je potrebné aplikovať aj normy na ochranu práv spotrebiteľov.

Súd prvého stupňa zastáva názor, že spotrebiteľovi sa musí poskytnúť ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami aj v prípade, ak sa uplatňuje právo zo zmenky. Stále je totiž potrebné aplikovať čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS a chrániť spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Vychádzajúc z tohto princípu preto pri kolízii zmenkového práva so spotrebiteľskými právami žalovanej musí mať prednosť ochrana práv spotrebiteľa. Dohodu o vyplňovanom práve zmenky súd prvého stupňa vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku s poukazom na § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere podľa prvostupňového súdu nemá obligatórne náležitosti, ktoré sú uvedené v § 4 ods. 2 písm. g/, h/, i/, j/ zákona č. 258/2001 Z. z., čo spôsobuje, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, a teda spotrebiteľ má vrátiť len sumu poskytnutého úveru. Zmenka však túto skutočnosť nezohľadňuje a dokonca umožňuje aj vymáhať zmenkový úrok 0,25 % denne, čo je ročne 91,25 %. Nepochybne takýto zmenkový úrok je v rozpore so zásadou dobrých mravov, čo spôsobuje jeho neplatnosť (§ 39 Občianskeho zákonníka v návaznosti na § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Dohoda o vyplňovanom práve zmenky bola uvedená vo VÚP, teda formulári, ktorý spracoval právny predchodca žalobcu a žalovaná nemala možnosť ich ovplyvniť. Nepochybne teda táto podmienka nebola individuálne dojednaná a nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov v neprospech spotrebiteľa práve pre nezohľadnenie práv spotrebiteľa a umožnenie vymáhať plnenia, ktoré sú v rozpore so zákonom (či už pre spomínanú neplatnosť dohody o zmenkovom úroku, alebo pre dôsledok chýbajúcich obligatórnych náležitostí zmluvy). Uvedená zmluvná podmienka je podľa súdu prvého stupňa teda neplatná s poukazom na § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Ak je neplatná dohoda o vyplňacom práve blankozmenky, neplatná je aj samotná zmenka. Tento záver možno prijať aj vzhľadom na právny záver vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu SR 4Obo 161/2007 zo dňa 6.5.2008. Najvyšší súd v danom prípade mal za to, že z neplatnej úverovej zmluvy nemohlo žalobcovi vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky a neplatnosť úverovej zmluvy vyvodil z nerovnosti podmienok účastníkov zmluvy v dôsledku neprímerane vysokého

poplatku za spracovanie a vedenie úveru, v dôsledku čoho považoval zmluvu za priečiacu sa dobrým mravom a zásadám poctivého obchodného styku. V súvislosti s rozhodnutím v tejto veci je podľa prvostupňového súdu možné poukázať aj na rozhodnutie ESD sp. zn. C 419/2011 zo dňa 14.3.2013 (Česká sporiteľňa proti Geraldovi Feichterovi). V tomto konaní napriek tomu, že taktiež boli uplatnené práva zo zmenky súd skúmal postavenie žalovaného ako spotrebiteľa. Dôležitý je aj list Európskej komisie z 25.4.2013 pod č. 2012/4165 adresovaný Slovenskej republike s upozornením na nedodržiavanie spotrebiteľského práva EÚ a výslovne v liste sa spomína v tejto súvislosti obchodná spoločnosť Pohotovosť. Poukazuje sa na jej praktiky, ktorými sa vymáhajú nezákonné pohľadávky založené na nekalých podmienkach a konkrétne sú spomenuté aj blankozmenky. Dohodu o vyplňacom práve blankozmenky a tým aj samotnú zmenku možno podľa prvostupňového súdu považovať za neplatnú aj pre obchádzanie zákona (§ 39 OZ). O obchádzanie zákona ide, ak právny úkon síce

neodporuje výslovnému zneniu zákona, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. V danom prípade vystavením zmenky sa právny predchodca navrhovateľa snažil vyhnúť posudzovaniu platnosti úverovej zmluvy a aplikácii zákona o spotrebiteľských úveroch dôsledkom čoho je, že odporkyňa by veriteľovi mala vrátiť len sumu poskytnutého úveru pre nedodržanie obligatórných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Takýto postup navrhovateľa nemôže podľa prvostupňového súdu požívať právnu ochranu (§ 3 ods. 1 OZ) a keďže navrhovateľ si uplatnil právo výslovne zo zmenky a tú súd považoval za neplatnú, jeho žalobu zamietol.

Ako ďalší dôvod zamietnutia žaloby prvostupňový súd uvádza, že k vystaveniu zmenky došlo navyše aj v rozpore so zákonom, konkrétne § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. Podľa citovaného ustanovenia v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby, sa zakazuje plniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplatenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou, veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práva zo zmenky. Vyššie citované ustanovenie platí od 1.1.2008, teda platilo aj v čase vystavenia tejto zmenky. Podľa neho pri zabezpečovacej zmenke (čo je aj tento prípad), zmenková suma v čase vyplnenia zmenky nesmie presiahnuť aktuálnu výšku nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého úveru.

V danom prípade odporkyňa bol poskytnutý úver vo výške 150,- eur, z čoho 30 % je 45,- eur. Zmenka by mohla byť vystavená len na sumu 45,- eur, vystavená však bola na 264,- eur. Zmenka je preto podľa prvostupňového súdu v rozpore so zákonom, a preto s poukazom na § 39 OZ je absolútne neplatným právnym úkonom.

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.. Navrhovateľ bol neúspešný a úspešnej odporkyňa žiadne preukázateľné trovy konania nevznikli, preto im súd trovy konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol rozsudok zmeniť a návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovieť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania. Ako dôvod uviedol, že dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednacou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdých účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Súd neuvádza, na návrh ktorej zo strán vykonal dokazovanie „listinnými dokladmi“, alebo či tieto dôkazy vykonal na základe vlastného uváženia. Súd musí k otázke vykonávania iných, ako účastníkmi navrhnutých dôkazov, pristupovať vyvážené, aby nedošlo k narušeniu rovnosti strán v spore. Navrhovateľ predložil ako dôkaz svojich nárokov uplatnenú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb., dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporcu nebolo žiadnych námietok a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonávanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporca mohol na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej v Nariadení. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 veta prvá in fine O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporcu. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhov odporcu a bez legitímneho podnetu na farchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporcu ako spotrebiteľa. Odporca sa tejto obrany nedovoľoval, uplatnenú pohľadávku nerozporoval a svojím konaním ju prakticky uznal. Súd iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky. Uvedené správanie súdu je neprijateľné v právnom štáte, predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských a základných slobôd. Súdom uvádzané údaje nesporné

skutočnosti neboli tvrdením ani jedného z účastníkov. Súd tieto údajne nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Odporca, ani navrhovateľ sa k týmto skutočnostiam nevyjadrili. Súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Súd predovšetkým ignoroval § 17 ZŠZ, z ktorého vyplýva, že odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči novému majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporca, tým menej tak môže činiť sám súd. V tejto súvislosti odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR spisovej značky 5 Obo/3/2008 zo dňa 22.10.2008. Je síce prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporcu a predovšetkým odporca v tejto situácii nesie dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Nie je prípustné, aby túto úlohu prevzal súd a suploval aktivitu odporcu. Súd porušuje poučovaciu povinnosť prekročením § 5 ods.1 O.s.p.. Súd porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. Poukázal v tejto súvislosti na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000, kde pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní. Pokiaľ súd odkázal na Nález Ústavného súdu Českej republiky IV.ÚS 457/10, je dôležité uviesť, že vo veci, ktorou sa zaoberal Ústavný súd ČR, došlo zo strany odporcu k obrane - odporca vzniesol námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu. Podobne aj v konaní Pl.ÚS 16/12 ide o postup podľa skráteného konania, kde sa Ústavný súd ČR zaoberal návrhom na zrušenie § 175 O.s.p.. Vo veci navrhovateľ podal námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu v rámci stanovenej zákonnej trojdňovej lehoty. Samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťa, aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dluhu v čase jej vyplnenia. Z uvedeného vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Vyplýva to z formulácie § 4 ods. 6 zákona a spojenia „v čase vyplnenia“ zo slov „vyplnenú veriteľom“, z ktorej je zrejmé, že zákonodarca pripúšťa, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie „v čase vystavenia“, resp. by vylúčil vyplňovanie zo strany veriteľa. Z uvedeného vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemôže byť ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťa používanie blankozmeniek. Z ustanovenia § 153 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že vyhlásenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustné, len ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V tomto konaní sa prejednáva spor zo zmenky, a ak súd sám vykonal dôkazy spotrebiteľskou zmluvou bez možnosti navrhovateľa sa k ním vyjadriť, nie je možné uzavrieť, že ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V prípade, ak by výrok o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú nadobudol právoplatnosť, stane sa tak záväzným pre účastníkov konania, aj predovšetkým pre orgány, teda najmä súdy. Súd zovšeobecňuje svoje tvrdenia. Uvádza, že odporca v čase uzatvárania dotknutej zmluvy o úvere nebol schopný posúdiť zákonné dôsledky uzavretej dohody o vyplnení zmenky. V tejto súvislosti navrhovateľ odkázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28.11.2013 sp. zn. 43CoZm/18/2013, na odôvodnenie uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 5.9.2013, ktoré bolo vydané skutkovo a právne v zhodnej veci navrhovateľa, ako aj na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

Dopĺňacím rozsudkom zo dňa 3.12.2015 súd prvého stupňa určil zmluvnú podmienku v Zmluve o úvere č. XXXXXXXX zo dňa 13.1.2009 uvedenú v bode 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru za neprijateľnú.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb., spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“), pričom podľa § 153 ods. 4 O.s.p., ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dojednané v spotrebiteľskej zmluve.

Poukázal na to, že súdu je z jeho činnosti známe, že k vyplneniu zmenky došlo na základe Všeobecných úverových podmienok pôvodného veriteľa, ktoré v bode 17 obsahujú Dohodu o vyplnení zmenky. Dohoda o vyplňovanom práve zmenky bola uvedená vo VÚP, teda formulári, ktorý spracoval právny predchodca žalobcu a žalovaná nemala možnosť ich ovplyvniť. Nepochybne teda táto podmienka nebola individuálne dojednaná a nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov v neprospech spotrebiteľa práve pre nezohľadnenie práv spotrebiteľa a umožnenie vymáhať plnenia, ktoré sú v rozpore so zákonom (či už pre neplatnosť dohody o zmenkovom úroku alebo pre dôsledok chýbajúcich obligatórnych náležitostí zmluvy, ako na to súd poukázal v samotnom rozsudku). Uvedená zmluvná podmienka je teda neplatná s poukazom na § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Ak je neplatná dohoda o vyplňacom práve blankozmenky, neplatná je aj samotná zmenka. Z odôvodnenia rozsudku teda vyplýva, že súd zamietol nárok žalobcu z dôvodu, že Dohodu o vyplnení zmenky vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku s poukazom na § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na túto skutočnosť súd rozhodol týmto dopĺňacím rozsudkom o vyhlásení Dohody o vyplnení zmenky podľa bodu 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru za neprijateľnú zmluvnú podmienku v súlade s ustanovením § 153 ods. 4 O.s.p..

Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadřila.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.) pred vecným prieskumom napadnutého rozhodnutia zodpovedajúco ust. § 213 ods.2 O.s.p. vyzval účastníkov konania, aby sa písomne vyjadrili k možnému použitiu čl. I § 5 ods. 1 a čl. I § 48 ods. 1 zák. zmenkového a šekového (zák. č. 191/1950 Zb. - ZZŠ) a v nadväznosti na ne aj na záver z rozhodnutia Vrchného súdu Olomouc, sp. zn. 4Cmo/214/2002, ktorý výkladom ust. § 48 ZZŠ dospel k záveru, že úroky uvedené na zmenke je možné požadovať len do splatnosti zmenky a od splatnosti pri nezaplatení zmenky, kedy je pôvodný zmenkový záväzok nahradený

postihovým záväzkom, je možné požadovať zmenkové úroky len v zákonnej výške s tým, že prijatie iného záveru by znamenalo bezdôvodné zvýhodňovanie zmeniek, ktoré sú úročené oproti ostatným zmenkám. Odvolací súd pritom zdôraznil, že je žiaduce pri aplikácii uvedených ustanovení ZZŠ zaujať stanovisko v súvislosti so skutočnosťami uvedenými samotným žalobcom v návrhu, keď uviedol, že predmetná zmenka bola ešte indosantom predložená vystaviteľovi zmenky na platenie, čím sa stala splatnou a od nasledujúceho dňa (t.j. od 31.7.2009) žalobca uplatňuje v konaní už aj zákonný 6 % ročný úrok.

Ani jedna zo sporových strán na túto výzvu odvolacieho súdu v určenej lehote, ba ani do následného dátumu verejného vyhlásenia rozhodnutia, nereagovala.

Krajský súd prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáhal preskúmania napadnutého rozhodnutia a zistil, že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné potvrdiť ako vecne správny, s výnimkou výroku o neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a k tomu dodáva:

Žalobca v konaní uplatnil právo na dohodnutý zmenkový úrok 0,25 % denne zo sumy 264 eur od 17.5.2009 do zaplatenia, ako aj zákonný 6 % ročný úrok zo sumy 264,- eur od 31.7.2009 do zaplatenia. Žalobca opiera svoje právo o vlastnú zmenku vystavenú žalovanou na sumu 264,- eur s dátumom vystavenia zmenky 13.1.2009 a s dohodnutým zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 17.5.2009. Zmenka bola prevedená rubopisom na rad CD Consulting, s.r.o.. Do spisu bola doložená pôvodná zmluva o úvere č. XXXXXXXX zo dňa 13.1.2009 uzavretá medzi dlžníkom - žalovanou a pôvodným veriteľom spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o.. Predmetom úveru bolo poskytnutie sumy 150,- eur s tým, že dlžník sa zaväzuje zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 102,- eur v 6 mesačných splátkach po 42,- eur, počnúc dňom 12.2.2009. Súčasťou úverovej zmluvy boli Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, ktoré v bode 17 obsahujú tzv. dohodu o vyplnení zmenky. Okresný súd dohodu o vyplnení zmenky považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku a potom podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. neprijateľná podmienka upravená v spotrebiteľských zmluvách je neplatná. Pôvodný majiteľ zmenky spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. po neúspechu v exekúcii proti dlžníkovi ako povinnému, rubopisom previedol zmenku na nového majiteľa - terajšieho žalobcu. Takýto prevod zmenky podľa hodnotenia súdu napriek obsah § 17 zmenkového zákona č. 191/1950 Zb., že nový majiteľ zmenky pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka, a tak je prelomená zásada, že žalovaný zo zmenky nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo predošlým majiteľom zmenky (tzv. kauzálne námietky). Okresný súd konštatoval, že pri spotrebiteľských

vzťahoch je možno vstupovať do kauzy vystavenia zmenky, a teda zisťovať dôvod vystavenia zmenky. Okresný súd z úradnej moci vzniesol kauzálne námietky pri vedomom poškodení dlžníka, na čo podľa žalobcu súd nebol oprávnený. Aj keď žalovaný v konaní vyslovene nenamietal, že zmenka je neplatná, zmenka bola podrobená skúmaniu z dôvodov naplnenia princípov ochrany spotrebiteľa a verejného záujmu pri ochrane spotrebiteľa, čím sa mali naplniť predpoklady ochrany podľa Smernice Rady č. 97/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, pričom takouto nekalou podmienkou malo byť zabezpečenie úverového vzťahu vystavením blankozmenky. Ochrana spotrebiteľovi musí byť poskytnutá podľa Čl. 14 Smernice Rady č.

87/2002/EHS a preukázanie toho, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka (§ 17 zákona č. 191/1950 Zb.). Nie je dôvod spochybňovať abstraktný charakter zmenky, ale je potrebné skúmať okolnosti, na základe ktorých došlo k realizácii tzv. vyplňovacieho práva, t. j. práva nadobúdateľa blankozmenky vyplnenie niektorých chýbajúcich náležitostí pri zmenke. Je to právo spočívajúce v oprávnení majiteľa blankozmenky svojím úkonom, t. j. doplnením chýbajúcich častí, premeniť nehotový zárodok zmenky na skutočný cenný papier, t. j. na úplnú zmenku. Vyplňovacie zmenkové právo nie je vecným právom vyplývajúcim z vlastníctva zmenky, a ide o zvláštne so zmenkou tesne súvisiace právo, ktoré prislúcha majiteľovi zmenky. Toto právo nevzniká priamo z titulu vlastníctva zmenky, musí byť zvlášť vydavateľom takejto zmenky nadobúdateľovi nehotovej zmenky udelené. Nie je to právom obligáčnym, ale je to špeciálne majetkové právo. Toto právo je neodvolateľné. Dohoda nepredpokladá písomnosť, môže byť aj ústna dohoda, kde sa ale musí preukázať, v akom rozsahu bolo vyplňovacie právo udelené a oprieť sa o vyššie uvedenú zmluvu o vyplňovacom práve. Zaviazaná osoba zo zmenky môže síce namietat vyplnenie zmenky odlišné od dohody. Okresný súd ale spochybnil splatnosť dohody o vyplnení zmenky, pričom spochybnil aj vyplnenie zmenky v rozpore so skutočne dlžnou sumou. Odvolací súd v zhode s okresným súdom posudzoval takúto dohodu o vyplnení zmenky vyplývajúcu z bodu 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Odvolací súd je toho názoru, že úverová zmluva, teda spotrebiteľská úverová zmluva, môže obsahovať všeobecné podmienky, pretože podľa § 273 ods. 1 Obchodného zákonníka, časť obsahu zmluvy možno určiť aj odkazom na Všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzatvárajúcim zmluvu známe alebo k návrhu priložené. Podľa odvolacieho súdu Všeobecné obchodné podmienky majú bližšie upravovať úverový vzťah, nie vytvárať nové zmluvné záväzky, napríklad uzatvárať dohody o platení zmluvnej pokuty, uzatvárať ručiteľské vyhlásenia, uzatvárať rozhodcovské zmluvy, popri prípade uzatvárať dohodu o vyplnení zmenky, ktoré zmluvy podľa názoru odvolacieho súdu majú byť samostatnými právnymi úkonmi na osobitných listinách, a nemôžu byť súčasťou všeobecných podmienok poskytnutia úveru, navyše nepodpísaných dlžníkom. Podľa odvolacieho súdu nie je možné uzavrieť dohodu o vyplnení zmenky odkazom na všeobecné obchodné podmienky, ktoré by mali byť súčasťou úverovej zmluvy. Ak je aj dané v úverovej zmluve prehlásenie, že dolu podpísaný dlžník vyhlasuje, že sa oboznámil a súhlasí s obsahom tejto zmluvy o úvere, ako aj s obsahom plnomocenstiev v nej uvedených a súhlasí so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru, ktoré sú na zadnej strane tejto zmluvy, nemá k nim žiadne výhrady a zaväzuje sa ich dodržiavať, tak takéto prehlásenie dlžníka neznamena uzavretie dohody o vyplnení zmenky už vzhľadom na znenie § 53 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb., že za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka uvádza, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôže odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa, pričom podľa ods. 2 v pochybnostiach obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dlžník z úverovej zmluvy nemohol meniť obsah všeobecných podmienok poskytnutia úveru, navyše v rozpore so zákonom, ak právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný (§ 57 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Nie je preukázané, aby pri uzavretí úverovej zmluvy bola aj vôľa dlžníka

uzatvárať ďalšie zmluvy vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, napr. aj dohodu o vyplnení zmenky, potom z hľadiska § 35 ods. 1 Občianskeho zákonníka, že prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím, môže sa dať výslovne alebo iným spôsobom, nevzbudzujúcim pochybnosť o tom, čo chcel účastník prejavovať. Podľa názoru odvolacieho súdu nebola tu vôľa žalovanej uzavrieť dohodu o vyplnení zmenky len samotným podpisom úverovej zmluvy. Potom podľa odvolacieho súdu ani nedošlo k vzniku dohody o vyplnení zmenky, kde navyše Všeobecné podmienky poskytnutia úveru nie sú podpísané dlžníkom.

Ak sú pochybnosti o uzavretí dohody o vyplnení zmenky, resp. takáto dohoda o vyplnení zmenky by odporovala zákonu, keď do Všeobecných podmienok poskytnutia úveru sú inkorporované ďalšie zmluvné dojednania, o ktorých dojednaní nemal dlžník predstavu, resp. nechcel takúto dohodu uzavrieť, potom pôvodný majiteľ zmenky vyplnil blankozmenku bez vyplňovacieho práva na doplnenie chýbajúcich častí zmenky, v danom prípade zmenkovej sumy 264,- eur, či dátumu úročenia zmenky zmenkovým úrokom 0,25 % denne od 17.5.2009.

V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na závery zo spoločného stanoviska občiansko-právneho kolégia a obchodno-právneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 20.10.2015, podľa ktorých je dané právo preskúmavať úroky zo zmenky, ak sú v rozpore s dobrými mravmi a ak výška uplatneného nároku - zmenkového úroku je priamo exces a má charakter úžery. Žalobca v skrátanom konaní uplatňuje právo na zmenkový úrok 0,25 % denne a 6 % úrok zákonný, pričom žalobca nepreukázal udelenie vyplňovacieho práva podľa dohody účastníkov, potom nedošlo k platnému vystaveniu zmenky, pretože pôvodný majiteľ zmenky nebol oprávnený vypísať zmenkovú sumu ako podstatnú náležitosť pre platnosť zmenky. Vlastná zmenka podľa § 75 Zmenkového zákona musí obsahovať bezpodmienečný prísľub zaplatiť určitú peňažnú sumu, pričom z hľadiska obsahu zmenky takýto bezpodmienečný prísľub zaplatiť určitú peňažnú sumu neurobil dlžník, ale na základe neplatnej dohody o vyplnení zmenky tak urobil pôvodný majiteľ zmenky. Odvolací súd preto konštatuje, že rozhodnutie súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu žalobcu je rozhodnutím správnym. Nebolo preukázané uzavretie dohody o vyplňovacom práve k zmenke, pričom nie je možné takúto dohodu uzavrieť len odkazom na všeobecné obchodné podmienky k poskytnutému úveru. Dlžník - žalovaný vypísal časť textu zmenkového záväzku, kde chýbala podstatná časť, a to záväzok zaplatiť na túto zmenku sumu 264,- eur, pričom spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o. nebola oprávnená vyplniť zmenku v časti zmenkovej sumy, pretože nebola preukázaná dohoda o vyplňovacom práve medzi dlžníkom a veriteľom z úverovej zmluvy spoločnosťou Pohotovosť, s.r.o..

Spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. vyplnila zmenku aj v rozpore so zákonom, lebo podľa zákona č. 258/2001 Z. z. účinného v čase uzavretia úverového vzťahu (13.1.2009), mohla byť zmenková suma vyplnená len do výšky 30 % istiny poskytnutého úveru (úver poskytnutý v sume 150,- eur). Zmenka vyplnená v rozpore so zákonom nemôže platne zaviazať dlžníka - spotrebiteľa.

Krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa aj vo výroku o náhrade trov konania medzi účastníkmi. Neúspešný žalobca podľa § 142 ods. 1 O.s.p. je povinný nahradiť úspešnej žalovanej trovy konania. Keďže žalovanej v konaní trovy nevznikli, preto okresný súd rozhodol správne, pokiaľ žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Z týchto dôvodov podľa § 219 ods.1, 2 O.s.p. odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o zamietnutí žaloby i o náhrade trov konania.

Krajský súd zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa vo výroku rozsudku okresného súdu týkajúceho sa vyslovenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru v bode 17 Dohody o vyplnení zmenky. Súd prvého stupňa rozsudkom vyhlásil za neplatnú zmluvnú podmienku používanú spoločnosťou POHOTOVOSŤ, s.r.o., ktorá nie je účastníkom tohto konania, preto v prejednávanej veci takéto vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, kde dodávateľ na rozdiel od spotrebiteľa nie je účastníkom konania neprichádza podľa odvolacieho súdu do úvahy. Nie sú preto splnené procesné podmienky dané ust. § 153 ods. 4 O.s.p., aby súd aj bez návrhu uvádzal takúto zmluvnú podmienku netýkajúcu sa žalobcu do rozsudku. Indosácia zmenky nie je inštitútom totožným s postúpením pohľadávky podľa § 524 a nasl. Obč.zák.. Preto boli splnené podmienky pre postup podľa § 221 ods.1 písm. i) O.s.p. na zrušenie dopĺňacieho rozsudku.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Neúspešný žalobca je povinný nahradiť žalovanej trovy odvolacieho konania. Nakoľko žalovanej v odvolacom konaní trovy nevznikli, preto úspešnej žalovanej nebola priznaná náhrada trov odvolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.